

TAITOTAULU

ALTOVIULU

Hyväksytty Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunnassa 15.2.2022

Päivitetty 4.8.2022

OPINTOJAKSO 1

SOITTIMEEN TUTUSTUMINEN

- Äänen syntymekanismi näppäillen ja jousella
- Soittimen rakenne
- Jousen hartsaaminen
- Olkatuen/tyynyn kiinnittäminen
- Kielten nimet
- Soittimen puhdistaminen

INSTRUMENTIN HALLINTA

- Soittoasento ja lepoasento
- Pizzicato eli näppäily
- Jousikäden asento
- Jousella soittaminen suorassa eri pituuksilla
- Sormien hallinta ensimmäisessä asemassa
- Jousilajit: detaché, legato ja martelé
- Puhtaan äänen tuottaminen (eli vain yksi kieli soi kerrallaan, äänellä on selkeä alku, resonointi ja loppu)

MUSIIKIN HAHMOTTAMINEN

- Voimakkuuserot, piano ja forte
- Nuotinluvun alkeet ja C-avaimeen tutustuminen / 1-oktaaviset asteikot
- Vapaiden kielten sijainti nuottiviivastolla
- Kertausmerkit
- Pulssin pito, hidastaminen ja nopeuttaminen
- Mallista soittaminen
- Ulkoa soittaminen
- Oman soiton kuunteleminen ja siihen reagoiminen

LUOVAT TAIDOT

- Improvisointiin tutustuminen: matkiminen, vuorottelu, äänimaisemointi
- Omien rytmisävellysten muodostaminen esimerkiksi sanojen avulla
- Toisen soiton/laulun kuunteleminen ja siihen reagoiminen

YHTEISSOITTO

- Helppojen kappaleiden soittaminen esimerkiksi opettajan tai soittokaverin kanssa
- Suositellaan myös osallistumaan ikä-/taitotasolle sopivaan jousiryhmään

HARJOITTELU

- Säännöllisyys
- Tavoitteellisuus
- Harjoittelu aikuisen avustuksella ja yksin
- Perhe järjestää tarpeeksi rauhallisen harjoittelupaikan/ajan keskittymiselle
- Tarvittavan välineistön hankkiminen: nuottiteline, nuotit

ESIINTYMISVALMIUS

- Lavakäyttäytyminen
- Konsertin kuunteleminen ja yleisön rooli

OPINTOJAKSO 2

INSTRUMENTIN HALLINTA

- Luonteva soittoasento
- Jousilajit: uutena portato
- Huiluäänet
- Äänen syttymiseen tarvittavan alukkeen erot äärikielillä
- Sävelpuhtaudesta huolehtiminen
- Asemasoittoon tutustuminen: käden liikuttaminen kaulalla
- Jousen paikan löytäminen itsenäisesti (kanta, kärki, koko jousi jne.)

MUSIIKIN HAHMOTTAMINEN

- Ulkoa soittaminen
- Perustahtilajit: 2/4, 4/4, 3/4
- Fraseeraus ja kappaleen rakenteeseen tutustuminen
- Maalit ja da capo al fine
- Yleisimpien esitysmerkintöjen tunnistaminen
- Peruskaraktäärit: duuri ja molli
- Sävellajin sisäisten nuottinimien löytäminen otelaudalta (sorminumeroilla puhumisen sijaan tunnistetaan sävelnimet myös otelaudalta)

LUOVAT TAIDOT

- Improvisoinnin kehittäminen
- Opettajan mallista soittaminen
- Soittotapojen itsenäinen kokeileminen

YHTEISSOITTO

- Yhteissoittotaitojen kehittäminen kohti orkesterisoittoa
- Yhdessä soittaminen suhteessa kuulokuvaan ja näköhavaintoon

HARJOITTELU

- Oma-aloitteellisuus harjoittelussa
- Opittujen asioiden kertaaminen huolellisesti
- Harjoittelun ja läpisoiton eron ymmärtäminen
- Säännöllisyys - mieluummin lyhyesti ja useasti kuin harvoin ja pitkään

ESIINTYMISVALMIUS

- Esitystilanteeseen valmistautuminen ja keskittyminen
- Erilaisten esiintymistilanteiden ymmärtäminen

OHJELMISTO

- Monipuolisesti eri tyyliä ja eri muotoisia kappaleita, jotka vastaavat opintokokonaisuuden tavoitteita. Taustaohjelmiston tulee olla opintokokonaisuuden päättävää esitysohjelmistoa laajempi.
- 2-oktaaviset asteikot C, D, F, G -duurissa ja molliasteikoihin tutustuminen

OPINTOJAKSO 3

INSTRUMENTIN HALLINTA

- Hyvä soittoasento vakiintunut
- Äänen kvaliteetin ja soinnin parantaminen
- Pariäänien ja akordien alkeet
- Asemat 1, 2, ja 3
- Vibrato
- Jousitekniikat ja termistön tunteminen: staccato, glissando, sul tasto, sul ponticello, con legno battuto, arco, pizzicato...)
- G-avaimella soittaminen korkeissa äänissä

MUSIIKIN HAHMOTTAMINEN

- Rytmikuvioiden laajentaminen
- Intonaation itsenäinen korjaaminen soiton aikana
- Fraseeraus
- Tempon tietoiset vaihtelut, agogiikka
- Nuotinlukutaidon kehittäminen ja tilapäisten etumerkkien hallitseminen

LUOVAT TAIDOT

- Improvisointi 1-5 äänellä, esimerkiksi kolmisoinnun, pentatonisen asteikon tai itse keksityn sävelikön mukaan

YHTEISMUSISOINTI

- Säännöllinen osallistuminen yhteismusisointiryhmään
- Toimiminen ryhmän jäsenenä
- Oma-aloitteisuus stemmaharjoittelussa, harrastuksen luonteen ymmärtäminen myös yhteissoiton kautta
- Oman taidon arvostaminen osana kokonaisuutta
- Yhteisen tavoitteen ymmärtäminen ja siihen sitoutuminen

HARJOITTELU

- Harjoittelun säännöllisyys
- Harjoittelutapojen varioiminen
- Oma-aloitteisuus harjoittelussa
- Oman harjoittelun kuunteleminen ja refleктоiminen

ESIINTYMISVALMIUS

- Virheiden ohittaminen, mukautuminen

OHJELMISTO

- Yksinkertaiseen laajamuotoiseen teokseen tutustuminen esimerkiksi sonaatti, konsertino
- Monipuolisesti eri tyyliä ja eri muotoisia kappaleita, jotka vastaavat opintokokonaisuuden tavoitteita. Taustaohjelmiston tulee olla opintokokonaisuuden päättävää esitysohjelmistoa laajempi.
- Duuri- ja molliasteikoita ja kolmisointuja asemissa 1-3
- Etydeitä ja vahvistavia sormi-/jousiharjoituksia

OPINTOJAKSO 4

INSTRUMENTIN HALLINTA

- Nopeuden ja näppäryyden kehittäminen
- Kromatiikka
- Arpeggiot
- Asemasoiton vakiinnuttaminen ja asemat 4-6
- Vibraton monipuolistaminen
- Koristelu ja trillaus

MUSIIKIN HAHMOTTAMINEN

- Esitysmerkkien hallinta
- Prima vista -soiton kehittäminen
- Eri aikakausien tyylilajeihin tutustuminen syvemmin
- Polyfonian hahmottaminen soolo- ja yhteismusisointikappaleissa
- Oman soiton nuotintaminen
- Harvinaisemmat tahtilajit, vaihtuvat tahtilajit

LUOVAT TAIDOT

- Improvisoinnin kehittäminen edelleen ja yhdessä improvisointi
- Oman materiaalin tuottaminen
- Stemmasoiton alkeet

YHTEISSOITTO

- Oman stemman roolin ymmärtäminen kokonaisuudessa
- Sopeutuminen musiikin virtaan ja mukana pysyminen, vaikka oma stemma ei vielä sujuisikaan kirjoitetusti
- Orkesteri- ja bändimateriaalin merkintöjen hallitseminen (tacet, taukomerkinnet, divisi jne.)

HARJOITTELU

- Oman harjoittelun suunnitseminen ja itsensä motivoiminen
- Keskeneräisyyden sietäminen ja onnistumisten huomioiminen
- Suurien kokonaisuuksien jakaminen välitavoitteisiin
- Yhteismusisointistemmat osana harjoittelurutiinia
- Musiikin kuunteleminen

ESIINTYMISVALMIUS

- Oman soittotyylin kehittäminen
- Esiintymistilanteisiin rutinoitumista
- Esiintymistä yksin ja yhdessä

OHJELMISTO

- Laajamuotoisen teoksen hallitseminen esimerkiksi sonaatti tai konserton osa
- Monipuolisesti eri tyyliä ja eri muotoisia kappaleita, jotka vastaavat opintokokonaisuuden tavoitteita. Taustaohjelmiston tulee olla opintokokonaisuuden päättävää esitysohjelmistoa laajempi.
- Duuri- ja molliasteikoita ja kolmisointuja asemissa 1-6
- Yhden kielen asteikot
- Etydeitä ja vahvistavia sormi-/jousiharjoituksia
- Osa ohjelmistosta oppilaan itsensä valitsemaa opettajan avustuksella

OPINTOJAKSO 5

INSTRUMENTIN HALLINTA

- Koko otelaudan hallinta
- Pariäänet
- Nelisoinnut
- Jousitekniikoiden monipuolistaminen ja itsenäinen jousisuunnittelu
- Yhä useamman tekniikan hallitseminen samassa kappaleessa osana fraseerausta

MUSIIKIN HAHMOTTAMINEN

- Ymmärtäminen, miten kunkin tyylilajin mukainen soitto rakentuu
- Teoksen rakenteiden syvempi hahmottaminen
- Konserttiohjelmiston koostaminen yhä itsenäisemmin

LUOVAT TAIDOT

- Oma variaatio tutusta kappaleesta, sovituksen tekeminen omalle soittimelle tai oman sävellyksen soittaminen
- Yleisen alttoviulukirjallisuuden tunteminen ja muiden altistien kuunteleminen, alttoviulun käytännön historiaan tutustuminen -> tietoinen vaikutteiden ja motivaation hakeminen

YHTEISSOITTO

- Sujuva yhteissoitto vakiintunut
- Säännöllinen yhteismusisointiryhmässä käyminen ja yhteisen tavoitteen saavuttaminen

HARJOITTELU

- Harjoittelun jaksottaminen ja variointi
- Toisten kannustaminen
- Omien harjoitteiden kehittäminen

ESIINTYMISVALMIUS

- Eläytyminen
- Konserteissa käyminen
- Itse valitun pienen ohjelmiston valmius lämmitellä esityskuntoon lyhyen varoitusajan keikkoja varten (esim. Syntymäpäivät, juhlat, joulu...)

OHJELMISTO

- Laajamuotoisen teoksen hallitseminen esimerkiksi sonaatti tai konserton osa
- Monipuolisesti eri tyylisiä ja eri muotoisia kappaleita, jotka vastaavat opintokokonaisuuden tavoitteita. Taustaohjelmiston tulee olla opintokokonaisuuden päättävää esitysohjelmistoa laajempi.
- 3-oktaavisia duuri- ja molliasteikoita, kolmi- ja nelisointuja, pariääniasteikoita
- Etydeitä ja vahvistavia sormi-/jousiharjoituksia
- Osa ohjelmistosta oppilaan itsensä valitsemaa opettajan avustuksella

OPINTOJAKSO SYVENTÄVÄ

INSTRUMENTIN HALLINTA

- Sormitusten suunnittelua otelaudalla osana fraseerausta
- Käsien tietoinen eriytyminen ja liikeratoihin vaikuttaminen soiton aikana
- Tietoisuus ja odotus tietynlaisesta kuulokuvasta äänen soittamiseen vasta valmistautuessa
- Luonnollisen soittotavan edelleen kehittäminen
- Omiin soittoasentoihin liittyvien ongelmakohtien tiedostaminen ja pyrkiminen ergonomisesti kestävään soittoasentoon

MUSIIKIN HAHMOTTAMINEN JA LUOVAT TAIDOT

- Tunnelmat ja tunnelmasta toiseen siirtyminen
- Tempon ja pulssin muutokset, agogiikka, tanssittavuus, rubato
- Yhden äänen sisällä tapahtuva värittäminen osana fraseerausta (jousen paine, nopeus, vibrato) osana tulkintaa
- Musiikin hengittäminen
- Syvempi tarkastelu aikakausiin ja niille tyypillisiin tyylipiirteisiin ja nuotinnustapoihin
- Oman äänen kuuluville tuominen ja sen tietoinen harjoittelu
- Säestäminen tai stemmasoitto reaalisointujen pohjalta alttoviululla

YHTEISSOITTO

- Säännöllinen yhteismusisointiharjoituksissa käyminen
- Omien ajatusten esille tuominen harjoituksissa niitä pyydettyäessä
- Oman soiton mukauttaminen kuulokuvaan
- Pohtia aktiivista impulssien tarjoamista soivaan kokonaisuuteen (vrt. passiivinen)
- Kannustaa muita ja näyttää esimerkkiä nuoremmille

HARJOITTELU

- Omien harjoitusten kehittäminen haastaviin kohtiin
- Harjoitusta vaativien kohtien tunnistaminen ja keinon löytäminen niiden ylittämiseksi
- Nautintoa tuovien kohtien tunnistaminen ja onnistuneen harjoitusketjun pilkkominen takautuvasti - miksi jokin tietty pätkä tai kappale on niin mukava soittaa?
- Omaehtoisuus
- Laajempien kokonaisuuksien yhtäaikainen harjoitteleminen

ESIINTYMISVALMIUS

- Eriilaisten tunnetilojen salliminen esitystilanteessa osana soittoa
- Itsearviointi
- Tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valinta
- Esiintymisen järjestämiseen ja organisointiin tutustuminen